

Bóna Judit

II. Vályi András anyanyelv-pedagógiai konferencia

„Bánnom a szóval: odaadás és felelősség” – Nagy László e gondolatának jegyében rendezték meg 2011. december 3-án a II. Vályi András anyanyelv-pedagógiai konferenciát az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán. Már két évvel ezelőtt is nagy volt az érdeklődés a rendezvény iránt, 2011-ben is közel 150 pedagógus és számos érdeklődő egyetemi hallgató vett részt a rendezvényen. A konferencia főszervezője a Magyar Nyelvtudományi Társaság Magyartanári Tagozata és a Szemere Gyula anyanyelv-pedagógiai kutatócsoport; a további szakmai közreműködők az ELTE BTK Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézete, valamint a Szakmódszertani Központ.

Brenner Koloman dékánhelyettes nyitotta meg a konferenciát az ELTE Bölcsészettudományi Kara nevében. Majd Juhász Dezső intézetigazgató (ELTE Bölcsészettudományi Kar) köszöntötte a résztvevőket. A megnyitón megemlékeztek a konferencia névadójáról, Vályi Andrásról is, aki 210 évvel azelőtt, 1801. december 2-án hunyt el Pesten. Vályi András 220 évvel korábban, 1791-ben Kazinczy Ferenc ajánlására nevezték ki a pesti egyetem első magyartanárának. 1793-ban jelent meg az a munkája, amely a legelső magyar nyelven írott módszertani tankönyv a magyar nyelv tanításáról.

1. fotó
A konferencia megnyitója

A konferencia megnyitója után a plenáris előadásokra került sor. Elsőként Vass Vilmos egyetemi docens (ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar) tartott előadást *A kreatív iskola* címmel. Elmondta, hogy mit jelent maga a kreativitás, mi jellemzi a kreatív gyermeket, illetve hogyan lehetne minden gyermekben fellelni ezt a képességet. Az előadó saját egyetemi tapasztalatait is beleszötte humorral fűszerezett előadásába. A második előadást Gósy Mária tanszékvezető egyetemi tanár (ELTE Bölcsészettudományi Kar) tartotta *Anyanyelv-elsajátítás és tanulási folyamatok* címmel. Az előadás felhívta a figyelmet a rejtetten működő beszédpercepció folyamatokra, amelyek ha zavartak vagy elmaradást mutatnak, tanulási nehézségekhez, tanulási zavarhoz vezethetnek. Mivel a percepció elmaradások a beszédprodukcióban nem mutatkoznak meg, illetőleg a gyermekek képesek egy ideig kompenzálni őket, fontos lenne a minél korábbi tesztelésük, felismerésük, illetőleg a percepció folyamatok fejlesztése. Harmadikként Kiss Jenő akadémikus, egyetemi

tanár, a Magyar Nyelvtudományi Társaság elnöke tartott előadást *Anyanyelvi oktatás – és nevelés?* címmel. Az előadó arról beszélt, hogy a címben szereplő két fogalom miként van jelen egyszerre az iskolai munkában, mennyire elválaszthatatlanok egymástól.

2. fotó

Gósy Mária az anyanyelv-elsajátításról tartott plenáris előadást

A plenáris előadások utáni szünetben a résztvevők egyrészt a büfében frissülhettek fel, másrészt a tankönyvvásáron ismerkedhettek meg a legújabb anyanyelv-pedagógiai kiadványokkal, továbbá interaktív táblás bemutatókat tekinthettek meg.

A délután folyamán az érdeklődők három szekció párhuzamos előadásai közül választhattak, egy-egy szekcióban hat előadást hallgathattak meg. A három szekció a következő volt:

- tanítói szekció,
- általános iskolai magyartanári szekció,
- középiskolai magyartanári szekció.

Azok, akik a tanítói szekciót választották, számos gyakorlati tanácsot kaphattak a kisiskolások nyelvhasználatának, olvasási képességének és beszédfeldolgozásának a fejlesztéséhez. Az olvasás fejlesztéséhez adott ötleteket Tóth Beatrix (ELTE Tanító- és Óvóképző Kar) *Olvasásgyakorlás játékosan, játékokkal*, illetve Tóthné Szűcs Éva (Nyíregyházi Főiskola) *A kérdéses helye és szerepe a szövegértő olvasás fejlesztésében* című előadása. Gondolatébresztő, interaktív előadást tartott Csákberényi Klára (Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola) *Érvelés és vita a szövegfeldolgozó órákon* címmel. Nemesné Kis Szilviától (Kaposvári Egyetem) *Leíró nyelvtan tanítása helyett a kreatív nyelvhasználat fejlesztése* címmel a funkcionális nyelvtan tanításának lehetőségeiből kaphattunk ízelítőt a mindennapi munkához jól használható feladatok segítségével. Sokszínű ötleteket hallhattunk Koósné Sinkó Judittól is (ELTE Tanító- és Óvóképző Kar) az anyanyelvi órákon felhasználható nyelvi játékokról. Bóna Judit (ELTE Bölcsészettudományi Kar) pedig a beszédpercepció fejlesztéséhez használható feladatokat mutatott be az érdeklődőknek.

Az általános iskolai magyartanári szekcióban is sok színes előadáson vehettek részt a pedagógusok. A funkcionális kognitív nyelvelméleti keret partitúramodelljének tanórai alkalmazhatóságát mutatta be Szabó G. Ferenc (Nyíregyházi Főiskola) egy Radnóti-verset elemezve. Bácsi Jánosnak és Sejtés Györgyinek (Szegedi Tudományegyetem) az *Ami az anyanyelvkönyvekből kimaradt* című előadása a szövegszemléletű anyanyelvi nevelés lehetőségeivel foglalkozott. Antalné Szabó Ágnes (ELTE Bölcsészettudományi Kar) *Tanulásmódszertan és anyanyelvi nevelés* című előadásában a tanulásfejlesztés képességét mint az egyik fontos tanári kompetencia fogalmát értelmezte, majd a tanulásmódszertan helyét és szerepét taglalta az

anyanyelvi órán. Az előadó számos konkrét gyakorlatot mutatott be a tanulási kontextusú fogalmazástanításra és a grafikai eszközökre épülő helyesírás-tanulásra. Gajdóné Gődény Andrea (ELTE Tanító- és Óvóképző Kar) innovatív előadása is fontos témát érintett: hogyan lehet a kortárs irodalommal olvasóvá nevelni a kisiskolásokat? Az előadó, aki remekül ismeri a korosztályt és a kortárs gyermekolvasók igényeit, hasznos megoldásokkal és ajánlásokkal szolgált a magyartanárok számára. Végezetül a szekcióban két helyesírással kapcsolatos előadást hallgathattak meg az érdeklődők: Bozsik Gabriella (Eszterházy Károly Főiskola) a szóösszetételek helyesírásának tanításáról beszélt, Boda Annamária pedig arról, hogyan tanítható hatékonyan a helyesírás nyelvjárási környezetben. Ez utóbbi, gyakorlatközpontú előadás számos interaktív táblás feladattal szemléltette az elméleti téziseket.

3. fotó

Interaktív táblás előadás az általános iskolai szekcióban

A középiskolai magyartanári szekcióban is hangsúlyos téma volt az olvasás. Molnár Gábor Tamás (ELTE Bölcsészettudományi Kar) egy epigramma segítségével szemléltette a különböző olvasási folyamatokat, gyakorlati észrevételekkel egészítve ki példáit. Az előadó rámutatott a szövegek értelmezésének sokszínűségére és a diákoknak nehézséget okozó nyelvi elemekre is. Gonda Zsuzsa (ELTE Bölcsészettudományi Kar) *Digitális szövegek olvasásának fejlesztése* című előadásának az volt a célja, hogy bemutassa a digitális szövegek jellemzőit, kiemelve a digitális szövegek olvasását befolyásoló tényezőket. Az előadás gyakorlati példákkal szemléltette, hogyan jeleníthetők meg a digitális szövegek osztálytermi szinten, és milyen típusú szövegértési feladatokkal segíthetik a tanárok a diákok értelmező olvasását. A szekcióban N. Császi Ildikó (Károli Gáspár Református Egyetem) a diszlexia és az anyanyelvi nevelés összefüggéseiről beszélt. Kelemenné Széll Zsuzsanna (Galamb József Szakképző Iskola) *Kooperatív tanulás és tantárgyi attitűdök* című előadásában egy olyan empirikus kutatás eredményeit ismertette, amely meggyőzően bizonyítja, hogy a kooperatív tanulás nemcsak a tananyag elsajátításában segít, hanem fejleszti a diákok szociális kompetenciáját, önismeretét és motivációját is. Szilassy Eszter (Zsigmond Király Főiskola) *Az írás stratégiai* című előadásában a fogalmazástanítás hagyományos és korszerű szemléletét meghatározó írásmodellekkel és gyakorlatitípusokkal foglalkozott. Sipos Mária és Várnai Zsuzsa (MTA Nyelvtudományi Intézet) előadása a nyelvrokonság tanításának elméleti és gyakorlati kérdéseit, lehetőségeit vizsgálta.

A rendkívül sokszínű és tartalmas konferenciáról a résztvevők – a névtelenül kitöltött véleménykérő kérdőívek adatai alapján – ötletekben gazdagon és elégedetten távoztak. Remélhetőleg két év múlva ismét hasonlóan nagy érdeklődéssel még többen vesznek részt az anyanyelvi nevelés fejlesztését szolgáló szakmai fórumon.

4. fotó

Az érdeklődő pedagógusok megtöltötték a kari tanácstermet

Bóna, Judit: 2. Vályi András conference on mother tongue pedagogy

Az írás szerzőjéről

Bóna Judit

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest, Magyarország

bona.judit[kukac]btk.elte.hu

<https://orcid.org/0000-0003-2369-1636>